

ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงาน
ของผู้สอบบัญชีกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นางสาววรัญญา พรหมมาศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP AMONG EARNINGS MANAGEMENT, FIRM AGES,
AUDITOR'S REPORT LAG AND GOING CONCERN AUDIT OPINION
OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

Miss Waranya Prommas

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

501242

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร อายุของบริษัท และ
ระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีกับปัญหาการ
ดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง
ประเทศไทย

โดย

นางสาววรรณา พรหมมาศ

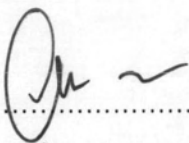
สาขาวิชา

การบัญชี

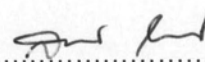
อาจารย์ที่ปรึกษา

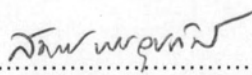
อาจารย์ ดร. สมพงษ์ พรอุปถัมภ์

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คนบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(รองศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ ต้นละมัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุภาพร เริงเอี่ยม)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. สมพงษ์ พรอุปถัมภ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิลปพร ศรีจันเพชร)

วรรณญา พรหมมาศ : ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (THE RELATIONSHIP AMONG EARNINGS MANAGEMENT, FIRM AGES, AUDITOR'S REPORT LAG AND GOING CONCERN AUDIT OPINIONS OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : อ. ดร. สมพงษ์ พรอุปถัมภ์, 153 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง กลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2544 – 2549 ยกเว้นบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้เทคนิคการจับคู่ (Match-paired sample) ของตัวแปรตามระหว่างบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องและบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีประเภทอื่น ตัวแปรที่สนใจศึกษาประกอบด้วย การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งคำนวณจากตัวแบบจำลอง Modified Jones (1991) อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชี การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน (การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % การจัดการกำไรไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความน่าจะเป็นที่ผู้สอบบัญชีจะไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม ปัญหาทางการเงิน และขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์กับความน่าจะเป็นที่จะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม อายุของบริษัทและระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับความน่าจะเป็นที่จะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง

ภาควิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่อ..... *วรรณญา พรหมมาศ*.....
 สาขาวิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *สมพงษ์ พรอุปถัมภ์*.....
 ปีการศึกษา.....2550.....

4882252126 : MAJOR ACCOUNTING

KEYWORD : EARNINGS MANAGEMENT / DISCRETIONARY ACCRUALS / FIRM AGES / AUDITOR'S REPORT LAG / AUDITOR'S OPINION AND GOING CONCERN OPINION

WARANYA PROMMAS : THE RELATIONSHIP AMONG EARNINGS MANAGEMENT, FIRM AGES, AUDITOR'S REPORT LAG AND GOING CONCERN AUDIT OPINIONS OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. THESIS ADVISOR : SOMPONG PORNUPATHAM, Ph. D., 153 pp.

The main objective of this thesis is to study the relationship among earnings management, firm ages, auditor's report lag and going concern audit opinions. The sample was listed companies in the Stock Exchange of Thailand for the period of 2001 – 2006, excluding all the firm in the financial institution sectors. The study adopted a match-paired sample technique using total assets and industry sector as criteria to match between going concern opinions and other types of auditor's reports. Studying variables consist of earnings management measured by discretionary accruals using the modified Jones model, firm ages, and auditor's report lag. Not only descriptive statistics (frequency, percentage, minimum, maximum, mean and standard deviation) but also inferential statistics (Logistic regression) are used to analyze the data.

At 95 % of confidence interval, the higher earnings management due to going concern problem, the higher probability that auditors are more likely to issue disclaimer audit opinions. In addition, net income to total assets ratio, net working capital ratio, long term debt to total assets ratio, operating cash flow to total liabilities ratio, default status, and firm size are statistically significant to predict going concern audit reports. However, the study did not find the relationship of firm ages, auditor's report lag and going concern audit opinions.

Department.....Accountancy..... Student's signature... *Waranya Prommas*...
Field of study.....Accounting..... Advisor's signature... *Sompong P.*.....
Academic year.....2007.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือของ อาจารย์ ดร. สมพงษ์ พรอุปถัมภ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาใช้เวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางตลอดจนการจัดทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้ความกรุณาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งในความกรุณาของท่านไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุภาพร เชิงเอี่ยม ที่ให้ความกรุณาในการรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา รวมถึงขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิลปพร ศรีจันเพชร ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์สำหรับการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้เสริมสร้างความรู้และทักษะของการศึกษาในหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต ตลอดจนคณาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำหรับการประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต

ประการสุดท้ายข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัวและญาติๆ ของข้าพเจ้า ที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อน ๆ และเจ้าหน้าที่ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุกด้านและเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงอย่างดียิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.8 ระเบียบวิธีวิจัย.....	10
1.9 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 รายงานของผู้สอบบัญชี.....	14
2.2 การดำเนินงานต่อเนื่อง.....	17
2.3 แนวคิดและทฤษฎี.....	23
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....	34

	หน้า
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	57
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	57
3.2 คำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร.....	58
3.3 การตั้งสมมติฐานและตัวแบบในการวิจัย.....	72
3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
3.6 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา.....	84
4.2 ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน.....	97
5 บทสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	111
5.1 บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	113
5.2 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	124
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	125
รายการอ้างอิง.....	128
ภาคผนวก.....	133
ภาคผนวก ก การตรวจสอบเงื่อนไขในการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก.....	134
ภาคผนวก ข ประกาศ ก.บช. ฉบับที่ 41 (พ.ศ. 2541).....	138
ภาคผนวก ค ผลการทดสอบเพิ่มเติม.....	143
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	153

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
2.1	สรุปแหล่งที่มาของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	54
3.2	สรุปรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิด.....	74
4.1	สรุปสัญลักษณ์และความหมายตัวแปร.....	83
4.2	ค่าสถิติพื้นฐานของค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร.....	85
4.3	ค่าสถิติพื้นฐานของอายุของบริษัท.....	86
4.4	ค่าสถิติพื้นฐานของระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชี.....	87
4.5	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม.....	88
4.6	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม.....	89
4.7	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม.....	90
4.8	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม....	91
4.9	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย.....	92
4.10	ค่าสถิติพื้นฐานของปัญหาทางการเงิน.....	93
4.11	ค่าสถิติพื้นฐานของขนาดของบริษัท.....	94
4.12	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรตาม (รายงานของผู้สอบบัญชี)	96
4.13	แสดงสัดส่วนความถูกต้องในการพยากรณ์รูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชี.....	99
4.14	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง.....	100
4.15	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	109
4.16	สรุปผลการทดสอบตัวแปร.....	110

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
2.1 รูปแบบรายงานการสอบบัญชี.....	16
2.2 ขั้นตอนการพิจารณาเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีกรณีมีความไม่แน่นอน เกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง.....	22